

PODOLOGA KARJERAS VADĪBAS PRASMJU VEIDOŠANĀS STUDIJU PROCESĀ

Development of Podiatrists Career Management Skills in Studying Process

Mārīte Saulīte
Rudīte Andersone
Latvijas Universitāte

Abstract. *In podiatrists, same as any other specialists, development career management have significant meaning.*

Article analyzes podiatrists career management skills, which are included in different theoretical sources and documents. In result of this analyze there are selected eight essential podiatrists career management skills. Article have researched skill development in study process in specific study courses emphasizing their meaning in further podiatrists career management.

Keywords: *career management skills, podiatrists career management skills, study process*

Ievads *Introduction*

Podologs (angļu val. – *Podiatry*; vācu val. – *Podologe*) ir salīdzinoši jauna profesija Latvijas ārstniecībā, kas ienākusi medicīnas praksē tikai līdz ar neatkarības gadiem. Tādēļ aktuāla ir podologa profesionālās karjeras veidošanās, tās vadības prasmju apguve jau studiju procesā. Podologs ir nemitīgā saskarsmē ar pacientu, līdz ar to svarīga ir arī viņa kā sabiedrības izglītotāja veselības nozarē, personīgā izaugsme. Podologa profesionālā karjera sākas ar studijām profesionālās izglītības programmās. To saturs un kvalitāte nodrošina speciālistu profesionalitātes veidošanos un personīgo izaugsmi. Ne velti viena no Eiropas Savienības izglītības politikas prioritātēm ir profesionālās izglītības kvalitātes un pievilcības uzlabošana, kā rezultātā pieaug prasības veselības aprūpes nozares speciālistu izglītošanā, pievēršot lielāku uzmanību speciālistu profesionālai attīstībai, tādējādi nodrošinot iespēju mainīties veselības aprūpei kopumā (Cedefop, 2014).

Par pacientu veselības saglabāšanu, veicināšanu, rehabilitāciju, ārstēšanas norisi, aprūpes veikšanu, kā arī izglītošanu ir atbildīga ne tikai ārstniecības persona, podologs, bet arī pats patients, tāpēc veselības aprūpes nozares speciālistu profesionālā kompetence ietver dinamisku zināšanu, prasmju, attieksmju, spēju, vērtību un personības īpašību kombināciju profesionālās darbības īstenošanai. Pie tam, podologu profesionālā izglītība ietver sevī pedagoģiskās kompetences satura pamata komponentus – zināšanas, prasmes un attieksmi, kas palīdz nodrošināt pacientu veselības aprūpi, ir saistīta ar veselības problēmu risināšanu, ievērojot savā darbā vispārpieņemtās ētikas normas (Podologa profesijas standarts, 2012; Podologu ētikas kodekss, 2011). Podologa

profesionālā izglītība Latvijā šobrīd tiek īstenota kā 1.līmeņa profesionālā augstākā izglītība un tā balstās uz zināšanu ieguvī, prasmju attīstīšanu un attieksmes veidošanu ārstniecības, pedagoģijas, psiholoģijas, socioloģijas, biotehnoloģijas, vides zinību, informācijas tehnoloģijas u.c. zinātņu nozarēs (LU PSK, 2011).

Viens no augstas kvalifikācijas profesionāļu veidošanās būtiskiem nosacījumiem ir apzināta profesionālās karjeras vadība. Tai nepieciešamo prasmju apguvei, kā piemēram, karjeras plānošana, lēmumu pieņemšana un pašizglītošanās, jau studiju procesā ir jāpievērš mērķtiecīga uzmanība. Karjeras vadības prasmju attīstība mūžizglītības kontekstā ir nozīmīga jebkurā profesijā, jo īpaši tādā, kur ir nemitīga saskarsme un sadarbība ar citiem cilvēkiem tos aprūpējot un izglītojot, kā tas ir podologa profesijā.

Raksta mērķis ir atspoguļot un raksturot podologa karjeras vadības prasmju un to veidošanās iespēju studiju procesā teorētiskās analīzes rezultātus.

Karjeras vadības prasmju jēdziens *Concept of career management skills*

Karjeras vadība biežāk analizēta ekonomisko, uzņēmējdarbības, politisko, socioloģisko u.c. zinātņu aspektā (Jaunzeme, 2011; Oganisjana, 2010; Krūmiņš, 2007; Bikse, 2004). Karjeras vadības prasmju apguve ir atzīmēta kā svarīgs jautājums vairākās aktuālās Eiropas Savienības izglītības, nodarbinātības un sociālās iekļaušanas politikas pamatnostādnēs (Cedefop, 2011; IZM, 2013; Cedefop, 2014). Ir veikti pētījumi par karjeras vadības prasmju politiku Eiropas Savienībā (Gravina, Lovšins, 2013). Karjeras vadības prasmju veidošanās ir arī cieši saistīta ar sabiedrības ilgspējīgu attīstību, jo katram tās loceklim jāspēj veicināt savu profesionālo izaugsmi.

Divdesmitā gadsimta beigās, pirmo reizi, karjeras vadībā (Feller, Walz, 1996) tiek lietots jēdziens „pamatprasmju komplekts”, tajā iekļauta:

- elastība,
- gatavība ilgstošām mācībām un izaugsmei,
- spēja sadarboties un strādāt komandā,
- prasme efektīvi izmantot tehnoloģijas,
- gatavība uzņemties iespējamo risku un mācīties no kļūdām.

Tālākā karjeras vadības prasmju izpētē (Patton, McMahon, 2006) „pamatprasmju komplektu” papildina:

- spēja vadīt pārmaiņu procesus,
- izpratne par biznesa dinamiku,
- karjeras pašvadīšanas prasmes.

Laikmetā, kad karjera tiek konceptualizēta kā indivīda attīstības process mācību, darba un dzīves laikā (Collin, Watts, 1996), jēdzieni par karjeras attīstību un mūžilgu mācīšanos kļūst nedalāmi, un pieaug zināšanu par karjeras pašvadīšanas prasmēm nozīme.

Analizējot karjeras vadības prasmju teorētiskos avotus (Patton, McMahon, 2006; ELGPN, 2010; VIAA, 2012) var secināt, ka tiek lietoti jēdzieni karjeras attīstība, karjeras vadība un karjeras vadības prasmes. Šie jēdzieni ir skaidroti dažādi:

Karjeras attīstība (*career development*):

- „*ekonomisku, socioloģisku, psiholoģisku, fizisku, izglītības un nejaušības faktoru kopums, kas veido indivīda karjeru*” (Sears, 1982);
- „*indivīda personīgās dzīves, mācību un darba vadības process mūža garumā. Tas ir nepārtraukts process, kura gaitā cilvēks izmanto informāciju par sevi un apkārtējo pasauli, analizē un pielieto to, lai izvēlētos savu nodarbošanās jomu un pēc tam jau konkrētu profesiju*” (VIAA, Karjeras izglītība skolā, 2009);
- „*mūžilgs mācību, darba, brīvā laika un karjeras maiņas organizēšanas process, lai virzītos uz attīstībā esošiem personīgajiem nākotnes mērķiem*” (ELGPN, EMKAPT karjeras atbalsta glosārijs, 2013).

Karjeras vadība (*career management*):

- „*pastāvīga karjeras plānu sagatavošana, īstenošana un uzraudzīšana*” (ELGPN, EMKAPT karjeras atbalsta glosārijs, 2013).

Karjeras vadības prasmes (*career management skills*):

- „*karjeras vadības prasmes ir individuālās prasmes, kas palīdz plānot, organizēt, vadīt un kontrolēt savu resursu efektīvu izmantošanu dzīves mērķu sasniegšanai, palīdz uzņemties atbildību par izglītību mūža garumā*” (VIAA, 2009);
- „*dzīves, mācību, apmācības un darba prasmes, kas cilvēkiem ir jāattīsta, lai varētu efektīvi veidot savu karjeru*” (ELGPN, 2010);
- „*prasmju kopums, kas indivīdiem (un grupām) nodrošina strukturētus veidus, kā apkopot, analizēt, sintezēt un organizēt ar sevi, ar izglītību un ar nodarbinātību saistīto informāciju, kā arī attīsta prasmes pieņemt un īstenot lēmumus un karjeras maiņu*” (ELGPN, EMKAPT karjeras atbalsta glosārijs, 2013).

Podologa karjeras vadības prasmju raksturojums ***Description of podiatrist's career management skills***

Starptautiskajā karjeras izvēles tīklā Careerplaner (Careerplanner.com, 2013) ir iespējams iepazīties ar pusotra tūkstoša profesiju nosaukumiem un tām nepieciešamajām zināšanām, prasmēm un īpašībām. Latvijā, šobrīd, netiek definēts konkrētu profesiju, tai skaitā podologu, karjeras vadības prasmju kopums. Problēmas izpētē un analizē iespējams balstīties uz karjeras attīstības vadībā un pētniecībā pieredzējušu valstu pieredzi. Piemēram, Vācijā karjeras vadības prasmju veidošanas īstenošana profesionālajā izglītībā notiek, turpinot vispārējā izglītības posmā aizsākto, darba mapes „Karjeras izvēles pase” (*Berufswahlpass*) izmantošanu, ar kuru palīdzību tiek izvērtētas iegūtās prasmes

un spējas, veicināta karjeras vadības prasmju apguve un pilnveide, veikta pašvērtējuma analīze, nosakot savas stiprās puses, prasmes un intereses, un izvirzīti mērķi (Gravina, Lovšins, 2013). Papildus tiek apgūtas prasmes, kas saistītas ar izvēlētajā profesijā nepieciešamajām prasmēm. Savukārt, atšķirīga pieredze ir Maltā, kur karjeras vadības prasmes ir integrētas profesionālās izglītības mācību saturā un tiek saistītas ar pamata prasmēm, un profesionālajiem studiju priekšmetiem, bet nodarbinātībai nepieciešamās sociālās prasmes tiek apgūtas personiskās izaugsmes nodarbībās.

Podologam jāattīsta valodas prasme - efektīvi saņemt un nodot informāciju, medicīnas pamata prasmes (anatomija/fizioloģija, patoloģija, bioķīmija, farmakoloģija, utt.), saskarsmes un stresa vadīšanas prasmes (Berufenet, 2014).

Podologs sniedz kvalitatīvus ārstnieciskos pēdu aprūpes pakalpojumus un piedalās kāju veselības veicināšanā dažādu vecuma grupu cilvēkiem. Izpilda ārsta norādījumus un patstāvīgi veido pacientu aprūpes plānošanu (Podologa profesijas standarts, 2012). Lai uzlabotu veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti podologam nepieciešamas pamata un specifiskās prasmes nozarē, ko nosaka profesijas standarts.

Careerplaner karjeras izvēles tīklā (Careerplanner.com, 2013) podologam atzīmētas deviņpadsmit profesionālajā attīstībā nepieciešamās prasmes (skat. 1.tabulu).

1.tabula

Podologam nepieciešamās zināšanas, prasmes un īpašības (adaptēts pēc Careerplanner.com/ Podiatrist)

Podiatrist necessary knowledge, skills (adapted by Careerplanner.com / Podiatrist)

N.p. k.	Podologam nepieciešamās prasmes	Prasmju apraksts
1.	Ieklausīšanās	Prast vēltīt nedalītu uzmanību, uzklautīt un izjautāt
2.	Kritiskā domāšana	Prast veidot alternatīvu pieeju problēmu risināšanā
3.	Lasīšanas prasme	Rakstisku dokumentu izpratne
4.	Runāšanas prasme	Spēt efektīvi sniegt informāciju
5.	Spriedumu un lēmumu pieņemšana	Prast pieņemt sev piemērotāko lēmumu
6.	Aktīva mācīšanās	Spēt uztvert jaunu informāciju
7.	Tehnoloģijas izvēle	Prast izvēlēties darbam nepieciešamo aprīkojumu un instrumentus
8.	Nestandarta problēmu risināšana	Prast novērtēt un risināt sarežģītas situācijas
9.	Pašvērtēšanas prasme	Prast vērtēt un salīdzināt sevi, veikt uzlabojumus
10.	Darbības novērtēšana	Prast salīdzināt un uzlabot darbības izpildi
11.	Rakstīšanas prasme	Prast uzrunāt auditoriju rakstiskā veidā
12.	Vides analīze	Prast noteikt apstākļu maiņu, darba vides ietekmi
13.	Tehnoloģiju dizains	Spēja apgūt tehnoloģijas, aprīkojumu un pielāgot darbam

14.	Laika plānošana	Prast plānot savu un citu cilvēku laiku
15.	Inovātīvās prasmes	Prast izmantot zinātniskos sasniegumus un metodes, pielietot problēmu risināšanā
16.	Sociālā sapratne	Apzināties un saprast cilvēku reakciju un rīcību
17.	Orientēšanās pakalpojumu klāstā	Prast meklēt veidus, kā palīdzēt cilvēkiem
18.	Mācību stratēģijas	Atbilstoši situācijai izvēlēties mācību metodes, pacientu apmācības laikā
19.	Kvalitātes kontroles analīze	Prast novērtēt produktu un pakalpojumu kvalitāti

Analizējot podologa profesijā nepieciešamās pamata, specifiskās un vispārējās prasmes, kas noteiktas teorētiskajā literatūrā, starptautiskajā Karjeras plānošanas un izvēles tīklā, podologa profesijas standartā Latvijā, var secināt, ka profesionālās karjeras vadībā ir nepieciešamas šādas prasmes:

- saskarsmes un komunikācijas prasme,
- prasme pieņemt lēmumus,
- prasme rīkoties nestandarta situācijās,
- prasme darboties multidisciplinārā komandā,
- plānošanas prasme,
- pašvērtēšanas prasme,
- inovātīvās prasmes,
- uzņēmējdarbības prasmes.

Studiju process podologa karjeras veidošanā *Studying process in podiatrist's career*

Podologa profesionālā izglītība ir saistīta ar speciālu zināšanu, prasmju un iemaņu attīstību, kas atspoguļojas studiju programmā. Izstrādātā programma ir orientēta uz studentu, nodrošinot profesionālo izaugsmi, sekmējot studenta spēju adaptēties un integrēties mainīgajā darba vidē, pilnveidojot studenta attieksmju un vērtību kritērijus (LUPSK, 2008).

Latvijas Universitātes pētījumā (Krūmiņš, 2007) par augstāko un profesionālo mācību iestāžu absolventu profesionālo darbību pēc mācību beigšanas secināts, ka augstskolu un profesionālo mācību iestāžu absolventu iekļaušanos darba tirgū, atbilstoši iegūtajai specialitātei, ietekmē vairāki faktori, gan objektīvie (speciālistu pieprasījums darba tirgū, studiju laikā apgūtās prasmes, piedāvātais atalgojums u.c.), gan subjektīvie (neapmierinātība ar izvēlēto profesiju un nevēlēšanās tajā strādāt, prasības pret darbu kopumā u.tml.). Šai kontekstā tika izvērtētas podologa karjeras vadības prasmju attīstības iespējas studiju procesā. Karjeras vadības prasmju veidošanās izglītības procesā apkopota tabulā (skat. 2.tabulu).

Karjeras vadības prasmju veidošanās izglītības procesā
CMS formation of the educational process

Karjeras vadības prasme	Prasmju veidošanās studiju procesā (studiju kursi)	Nozīme karjeras vadībā
Saskarsmes un komunikācijas prasme	Psiholoģijas un androgoģijas pamati; Svešvaloda; Ievads profesionālajās tudijās un ētiskie principi; Latīņu medicīniskā terminoloģija	Palīdz veidot pozitīvu saskarsmi ar pacientiem, ievērojot vecuma un kultūras atšķirības
Prasme rīkoties sarežģītās situācijās	Psiholoģijas un androgoģijas pamati; Ievads profesionālajās tudijās un ētiskie principi; Neatliekamā palīdzība; Praktiskā darba iemaņas podoloģijā II	Palīdz izvērtēt, risināt un novērst sarežģītas problēmas profesionālajā jomā un ikdienā
Prasme pieņemt lēmumus	Neatliekamā palīdzība; Praktiskā darba iemaņas podoloģijā II; Nagu korekcijas metodes; Diabētiskās pēdas aprūpe	Attīsta spēju pieņemt pamatotus, izsvērtus un ātrus lēmumus pacientu aprūpē un ikdienā
Prasme darboties multidisciplinārā komandā	Vispārīgā medicīna I,II; Ķirurģija; Endokrinoloģija; Dermatoloģija; Neatliekamā palīdzība; Ortopēdija, Fizioterapija un ergonomija; Vides zinātnes;Farmakoloģija	Īpaši nozīmīga podologa profesionālajā darbībā, jo podologi strādā multidisciplinārā pacientu aprūpes komandā
Plānošanas prasme	Aprūpes process podoloģijā; Ārstnieciskā pēdas aprūpe; Praktiskā darba iemaņas podoloģijā I, II	Attīsta spēju efektīvi plānot darbu ar pacientiem, mērķtiecīgi pašizglītoties, plānot un vadīt personisko izaugsmi
Pašvērtēšanas prasme	Visi 29 studiju kursi	Attīsta spēju izvērtēt savu darbību, tās kvalitāti un izvirzīt mērķus profesionālai pilnveidei
Inovātīvās prasmes	Lietišķā informātika medicīnā; Pētniecība I, II; Praktiskā darba iemaņas podoloģijā II; Nagu korekcijas metodes; Diabētiskās pēdas aprūpe	Attīsta spēju mērķtiecīgi pašizglītoties un izmantot jaunās atziņas, zinātnes sasniegumus pacientu aprūpē, veiksmīgi risināt problēmsituācijas
Uzņēmējdarbības prasmes	Uzņēmējdarbības profesionālo kompetenču veidošana; Aprūpes process podoloģijā	Sagatavo jauno speciālistu patstāvīgas darbības uzsākšanai, privātprakses veidošanai un mērķu sasniegšanai

Studiju programmas realizācija notiek ar dažādu studiju formu un mācību metožu palīdzību, kas ietver lekcijas, seminārus, praktisko darbu, gan individuāli, gan grupās, kā arī praktisku problēmu un situāciju analīzi, lai izglītības procesa gaitā topošais podologijas speciālists apgūtu standartā noteiktās kopīgās prasmes nozarē, specifiskās prasmes profesijā un attīstītu savas individuālās vispārējās prasmes un spējas, kas sekmētu prasmi adaptēties un integrēties mainīgajā darba vidē, attīstot savu profesionālo karjeru.

Nozīmīga loma ir tām interaktīvām studiju metodēm, kas balstās uz savstarpējo docētāja un studējošā mijiedarbību, tāpēc izglītības programmas apgūvē tiek izmantotas diskusijas, problēmsituāciju risināšana, lomu spēles, grupu darba projekti. Problēmsituāciju metode tiek pielietota tajos studijuursos, kuros studējošiem jāveido izpratne par reālām situācijām veselības aprūpē, kas sastopamas profesionālajā darbībā.

Mācību praksēs, kas tiek realizētas gan medicīnas koledžas pirmsklīnikas kabinetos, gan veselības aprūpes institūcijās, docētājs strādā ar studējošo grupām (6-8 studenti). Mācību praksēs studējošie nostiprina prasmes un iemaņas docētāja vadībā, strādājot ar dažādām pacientu grupām.

Karjeras vadības aspekts tiek integrēts izglītības saturā netiešā veidā, gan saistībā ar vispārējām prasmēm, gan ar profesionālo prasmju veidošanu.

Secinājumi **Conclusions**

1. Karjeras vadības prasmes var definēt kā individuālu vispārējo un specifisko profesionālo prasmju kopumu, kas palīdz plānot, organizēt, vadīt un kontrolēt savu personīgo un profesionālo izaugsmi, un uzņemties atbildību par izglītību mūža garumā.
2. Podologam profesionālās karjeras vadībā ir svarīgas šādas prasmes: saskarsmes un komunikācijas prasme, prasme pieņemt lēmumus, prasme rīkoties nestandarta situācijās, prasme darboties multidisciplinārā komandā, plānošanas prasme, pašvērtēšanas prasme, kā arī inovatīvās un uzņēmējdarbības prasmes.
3. Karjeras vadības prasmju veidošanās ir iekļauta medicīnas koledžas podologa studiju programmas divdesmit deviņos vispārīzglītojošos nozares un profesijas studijuursos, saistībā ar vispārējo un profesionālo prasmju apguvi.
4. Karjeras vadības prasmes tālākajā podologa profesionālajā izaugsmē sniedz iespēju efektīvi plānot darbu ar pacientiem, mērķtiecīgi pašizglītoties, izmantot jaunākās atziņas un zinātnes sasniegumus pacientu aprūpē, izvērtēt savu darbības kvalitāti un izvirzīt mērķus tālākai profesionālai pilnveidei.

Summary

Career management skills have become the main factor in development of professional career. In growth of podolog, as specialist in new field in medicine, actual is successful professional career development, acquiring its management skills in study process which is supported by quality and content of study course.

Article provides explanation of career management skills concept, reflects podologs career management skills description and their development possibilities in study process. Article gathers nineteen reviews of necessary skills in podologs professional development, identified eight necessary skills in podologs professional career management and evaluated study process possibilities in development of career management skills.

Novelty of article is determined by selection of necessary skills in podolog professional career management made by authors:

Communication skill, decision making skill, skill to handle and act in different situations, skill to work in multidisciplinary team, skill of planning, self-evaluation skill, innovative and business skills.

Literatūra Bibliography

1. Berufenet. *Podologe*.(2014). Ielādēts 2014. gada 04. 02 no <http://berufenet.arbeitsagentur.de/berufe/>:
<http://www.berufe.tv/ausbildungsberufe/gesundheitspflege-und-therapie/podologe-in/>
2. Bikse, V. (2004). Uzņēmējspēju attīstīšana: starptautiskā pieredze, problēmas un risinājumi. *LU raksti. Ekonomika III, 671.sējums* (lpp. 38.-47.). Rīga: LU. Ielādēts 2013. gada 28. 12 no www.lu.lv/materiali/apgads/raksti/671.pdf#page=38
3. Careerplanner.com. *Podiatrist*. (2013). Ielādēts 2014. gada 18. 01 no <http://www.careerplanner.com>: <http://job-descriptions.careerplanner.com>
4. Cedefop. (2011). *Lifelong guidance across Europe: reviewing policy progress and future prospects*. Ielādēts 2013. gada 28. 12 no <http://www.cedefop.europa.eu/>:
http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/6111_en.pdf
5. Cedefop. (2014). Work programme 2014. Luxemburg, European Union. Ielādēts 2014. gada 14. 02 no <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/22432.aspx>
6. Collin, A., Watts, A.G. (1996. gada 3). The death and transfiguration of career – and of career guidance? *In British Journal of Guidance and Counselling Vol. 24, No. 3*, 385 – 398.
7. Gravina, D., Lovšins, M. (2013). *Karjeras vadības prasmes*. Eiropas Mūžilga karjeras atbalsta politikas tīkls. Rīga: ELGPN. Ielādēts 2014. gada 04. 02 no http://ktl.jyu.fi/img/portal/23552/LV_CMS_concept_note.pdf?cs=1382423636%22
8. ELGPN. (2010). <http://www.elgpn.eu/publications>. Ielādēts 2013. gada 28. 12 no <http://www.elgpn.eu/>: <http://www.elgpn.eu/glossary>
9. ELGPN. (2012). *European Lifelong Guidance Policy Network*. Ielādēts 2012. gada 02. 05 no <http://ktl.jyu.fi/ktl>: <http://ktl.jyu.fi/ktl/elgpn>
10. ELGPN. (2013). *EMKAPT karjeras atbalsta glosārijs*. Rīga: EMKAPT. Ielādēts 2014. gada 18. 01 no http://ktl.jyu.fi/img/portal/23552/LV_Glossary_web.pdf?cs=1368598756
11. Feller, R., Walz, G. (1996). *Career Transitions in Turbulent Times: Exploring Work, Learning and Careers*. Greensboro: NC: ERIC/CASS and NCDA.
12. IZM, L. (2013. gada 02. 08). *Izglītības politikas attīstības risinājumu plānotās ietekmes novērtējums*. Ielādēts 2014. gada 01. 02 no <http://izm.izm.gov.lv>:
http://izm.izm.gov.lv/upload_file/Ministrija/2013/Ex_Ante_novertejums_02082013.pdf

13. Jaunzeme, I. (2011). Karjeras vadības un atbalsta sistēmas pilnveidošanas problēmas augstākajā izglītībā Latvijā. *Promocijas darbs*. Rīga. Ielādēts 2014. gada 06. 01 no https://luis.lanet.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F857457731/Inta_Jaunzeme_Dokt010022.pdf
14. Krūmiņš, J. (2007). *Augstāko un profesionālo mācību iestāžu absolventu profesionālā darbība pēc mācību beigšanas*. Eiropas Savienības struktūrfondu nacionālā programma „Darba tirgus pētījumi” Projekts „Labklājības ministrijas pētījumi”. Rīga: LU. Ielādēts 2012. gada 10. 05 no http://www.lm.gov.lv/upload/darba_tirgus/darba_tirgus/petijumi/absolventu_profesionala_darbiba.pdf
15. LĀPB. (2011). *Podologu ētikas kodekss*. Rīga: Npublicēts dokuments (apstiprināts 6.Podologu kopsapulcē).
16. LUPSK. (2008). *Pirmā līmeņa profesionālā augstākā izglītības programma. Podoloģija 4172204. Pašnovērtējuma ziņojums*. Ielādēts 2012. gada 12. 05 no www.aiknc.lv/zinojumi/lv/PSMKpodologi08.doc
17. Oganisjana, K. (2010). Studentu uzņēmības veicināšana studiju procesā. *Promocijas darbs. Augstskolas pedagoģija*. Rīga: LU. Ielādēts 2014. gada 02. 01 no <https://luis.lu.lv/pls/pub/luj.fprnt?l=1&fn=F1648681065/Karine%20Oganisjana%202010.pdf>
18. Patton, McMahon. (2006). *Career Development and Systems theory*. Netherlands: Sencepublishers. Ielādēts 2014. gada 18. 01 no <http://books.google.lv/books?id=kmNsp7joDBYC&pg=PA236&lpg=PA236&dq=career+management+skills+theory&source=bl&ots=WmUytd-aMC&sig=q-8Zbi7q6uLtOIoyRkOnpuT0t8E&hl=lv&sa=X&ei=CLoAU7erHYL8ywOKoYHgDA&ved=0CFoQ6AEwAw#v=onepage&q=career%20management%20skills%20the>
19. *Podologa profesijas standarts*. (2012. gada 18. 06). Ielādēts 2012. gada 20. 05 no <http://izm.gov.lv>: http://izm.izm.gov.lv/upload_file/.../Podologs_sask_PINTSA_080612.doc
20. PSK, L. (2010). *LU PSK pašnovērtējuma ziņojums*. Jūrmala: LU PSK. Ielādēts 2011. gada 10. 12 no www.lupsk.lv/
21. PSK, L. (2011). *LU PSK studiju programmas "Podoloģija" saturs*. Jūrmala: LU PSK Medicīnas tehnoloģiju katedra, npublicēts dokuments.
22. VIAA. (2009). *Karjeras izglītība skolā*. Rīga: VIAA. Ielādēts 2012. gada 12. 05 no http://www.viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_izgliitiiba_skolaa_2010.pdf
23. VIAA. (2012). *Mūžilgs karjeras atbalsts Eiropā: politikas attīstības pamatnostādnes*. Rīga: VIAA.

Mārīte Saulīte

Latvijas Universitāte, PPMF
E-pasts: mmsaulite@inbox.lv
Tel.: +37126445020

Rudīte Andersone

Latvijas Universitāte, PPMF
E-pasts: rudite.andersone@lu.lv
Tel.: +37126408851